

JURIDINEN VASTUU

JA

AMPUMARATATOIMINTA

YMPÄRISTÖLAKIMIES

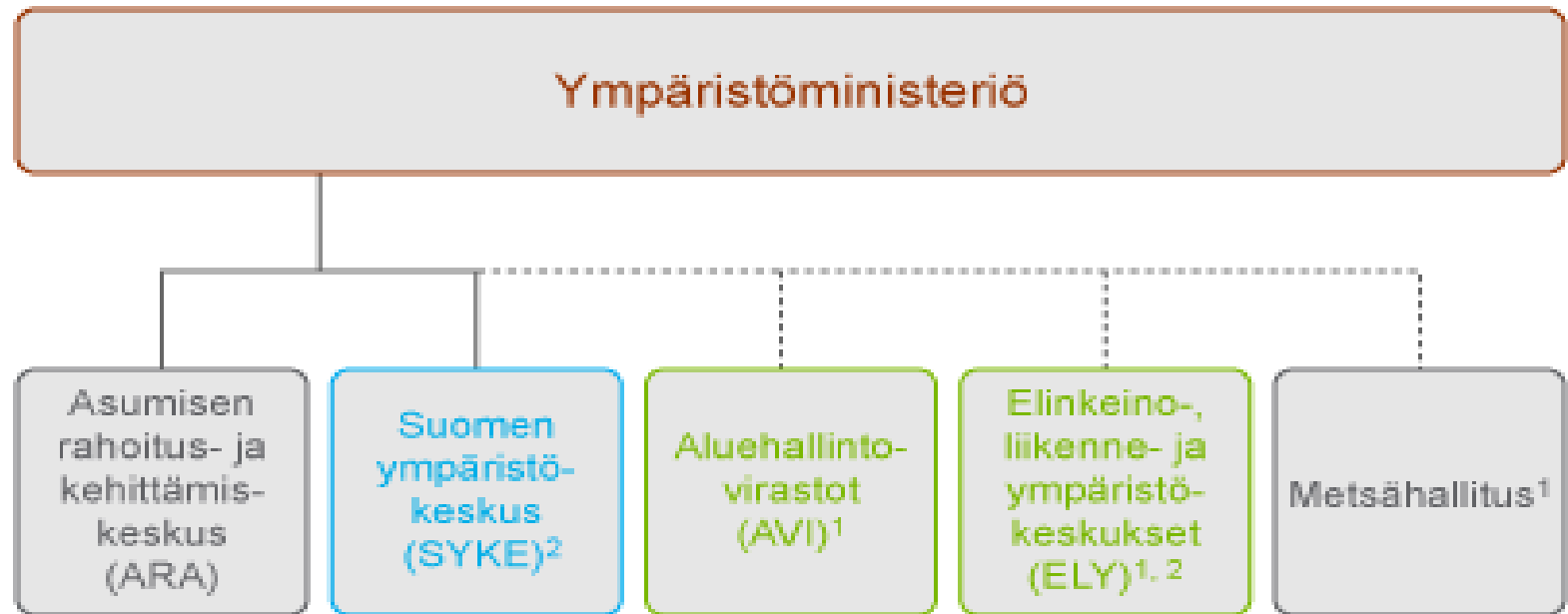
Jouko Tuomainen

SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUS

Ampumaratafoorumi 11.3.2011

Messukeskus, Helsinki

YMPÄRISTÖVIRANOMAISET

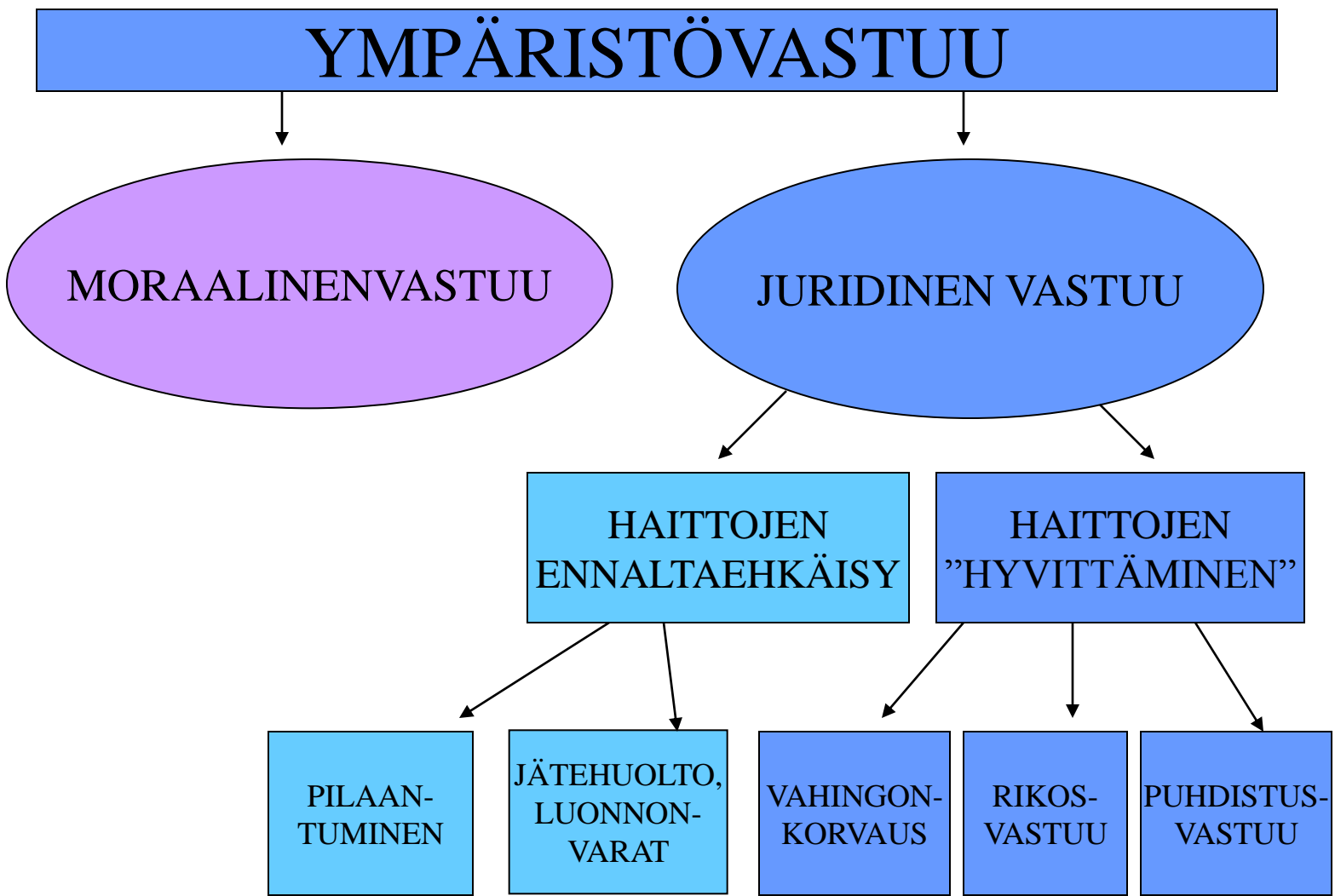

1) Ympäristöministeriö ohjaa aluehallintovirastojen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintaa omalla toimialallaan. Lisäksi ympäristöministeriö ohjaa Metsähallitusta luonnonsuojeluasioissa.

2) Maa- ja metsätalousministeriö ohjaa Suomen ympäristökeskusta sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia vesivarojen käytön ja hoidon asioissa.

JOHDANTO

- vastuukäsitteet
- pilaantumistilanteet

VASTUU ”HAITTOJEN HYVITTÄMISESTÄ”

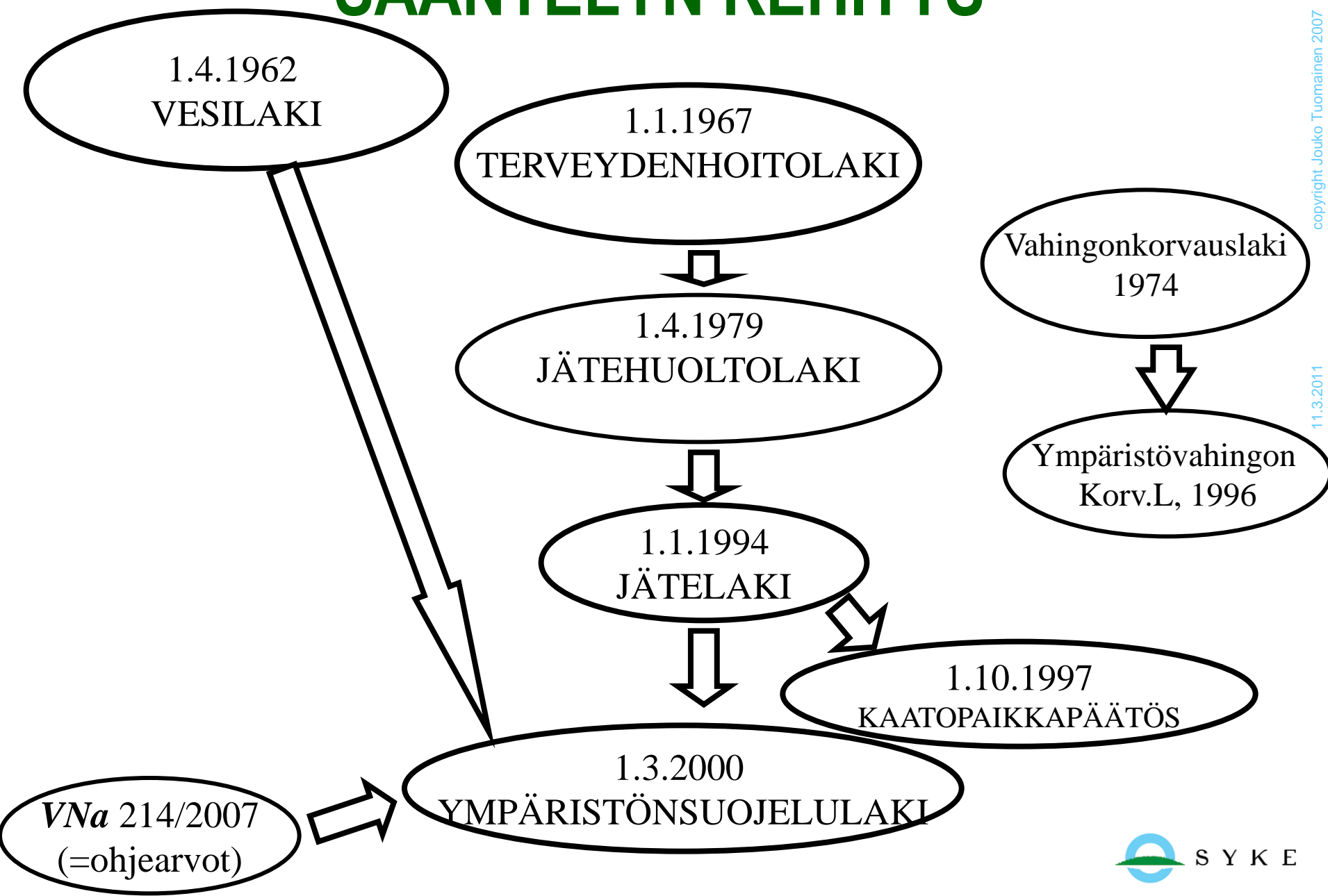
- Yksityisoikeudellinen vastuu
 - taloudellisten vahinkojen korvaaminen (esim. naapurille)
 - sopimukseen liittyvät seuraukset (kiinteistökaupat, yhdistyksen säännöt, vuokrasopimukset)
- Rikosoikeudellinen vastuu
 - rangaistus (esim. maaperän pilaamisesta)
- Julkisoikeudellinen vastuu
 - viranomaisen määrää ennallistamaan tai puhdistamaan ympäristön
 - Viranomaisen peruuttaa ympäristöluvan

MILLAISIA PILAANTUMISTILANTEITA VOI AMPUMARADALLA OLLA?

- Äkillinen kemikaalivuoto/onnettomuus/päästö
 - Laiton/luvaton toiminta aiheuttajana
 - jätehuollon laiminlyönti tai jätettä tuotu alueelle
 - Laillinen toiminta aiheuttajana
 - Rikkoutunut öljylämmityssäiliö
 - Ajoneuvosta vuotaa öljy/bensa radan parkkipaikan maaperään
- Pitkäaikaisen toiminnan aiheuttama vähittäinen maaperän/pohjaveden pilaantuminen
 - Laiton/luvaton toiminta
 - Ampumaradalla ei ollut tarpeellisia viranomaislupia tai maanomistajan suostumuksia
 - Laillinen/luvanmukainen toiminta
 - Ympäristöluvassa ennakoitu seuraus
 - Luvassa ennakoimaton seuraus

VASTUU YMPÄRISTÖN PUHDISTAMISESTA

SÄÄNTELYN KEHITYS

NYKYSÄÄDÖKSET VASTUUUSTA

- Ympäristönsuojelulaki (AVI ja ELY-keskus ovat toimivaltaisia)
 - Vastuu maaperän/pohjaveden puhdistamisesta ja hallintopakko
 - Siirtymäsäännökset:
 - vanhoihin tapauksiin sovelletaan aiempaa lainsäädäntö (=Jätehuoltolaki, vesilaki)
- Jätelaki (kunta toimivaltainen!!)
 - Vastuu jätehuollosta ja tarvittaessa hallintopakko
 - Roskat
 - kemikaalijätteet,
 - Jätetäytöt ja kaatopaikat
- Vesilaki
 - Pohjaveden puhdistaminen vanhoissa tapauksissa
- Kemikaalilaki
 - Teollisuusrakennelmien ja alueiden puhdistaminen
- Muut lait
 - Maankäyttö- ja rakennuslaki
 - Maa-alueiden öljyvahinkoja koskeva laki jne
 - Vahingonkorvauslainsäädäntö

VASTUUN KOHDENTUMINEN ORGANISAATIOSSA

YLEISKUVAUS

- Kuka tai ketkä vastaavat organisaatiossa lakien noudattamisesta ja laiminlyönneistä
- Merkitystä rikos- ja korvausvastuun kannalta
- Samat periaatteet kuin työsuojelulainsäädännössä
- Säännökset ovat rikoslaissa

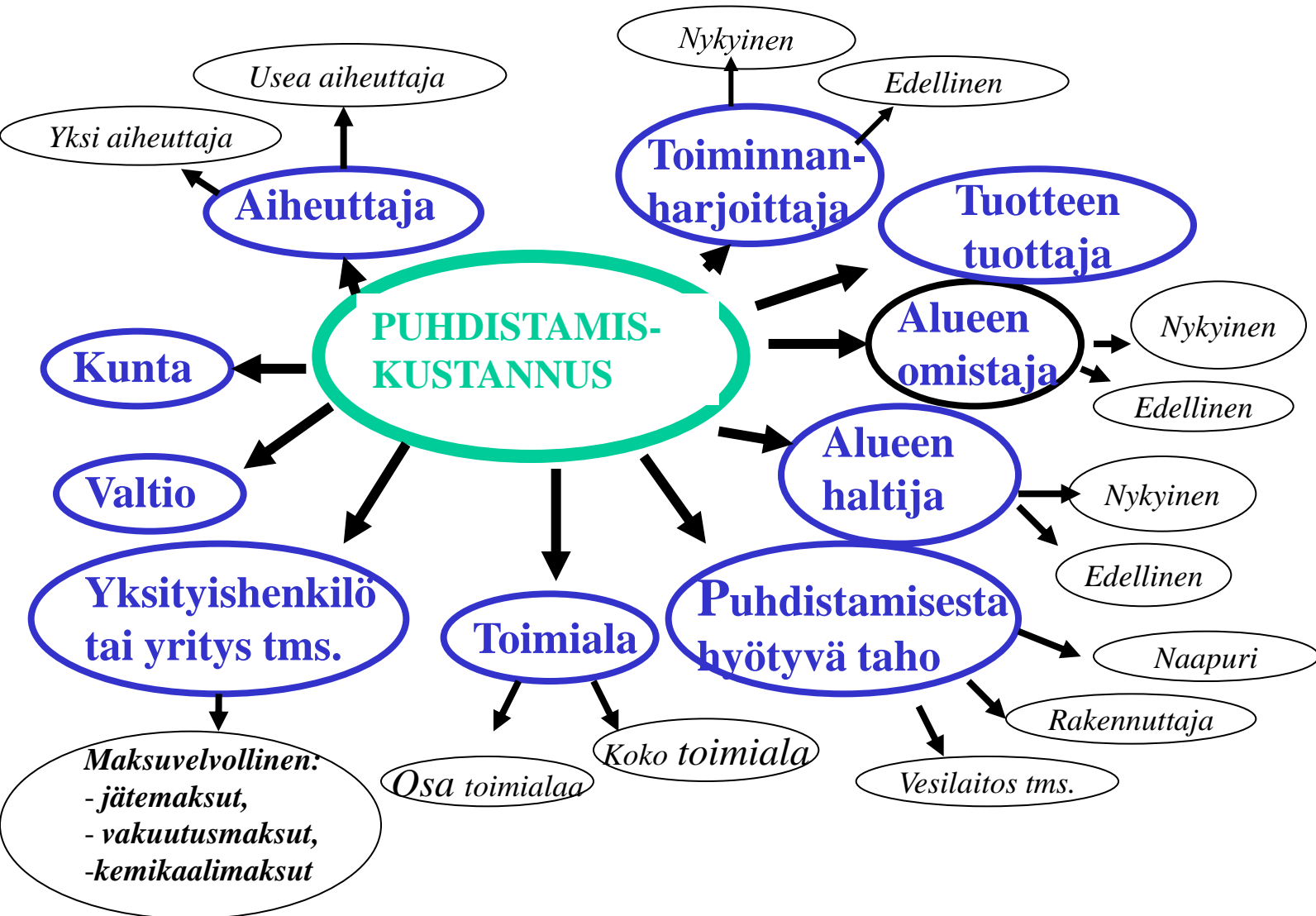
VASTUU ORGANISAATION ERI TASOILLA

- Koko organisaatio/yhdistys
 - Vastaa vahinkojen korvaamisesta
 - Maaperän puhdistamisvastuu
 - Yksityisoikeudellisen sopimuksen noudattaminen
 - Rikosoikeudellinen vastuu yhteisösakosta
- Hallituksen/Työntekijän rikosvastuu
 - Omasta teosta/laiminlyönnistä
 - Vastuu alaisen toiminnan valvonnasta
- Yhdistyksen jäsenen vastuu
 - Poikkeustapauksessa mahdollinen
 - Tuskin soveltuu normaaliin yhdistyksen jäsenen
 - joka toiminut sääntöjen ja lakien puitteissa
 - ja ympäristöhaitat olleet tapahtuma-aikaan arvaamattomia

JOHTOPÄÄTÖKSIÄ AMPURATATOIMINNAN VASTUISTA

**HUOM ! Pohdiskelut ovat hyvin yleisellä tasolla,
joten niiden perusteella ei voi sitovasti määritellä
yksittäisen tapauksen osapuolten vastuita**

TEORETTISET VAIHTOEHDOT KOHDENTAA PUHDISTAMISVASTUUTA..

MORAALINEN VASTUU

- **Yleistä**
 - aiheuttaja vastaa aiheuttamastaan pilaantumisesta
 - vastuun kohdentamisen kohtuullisuuteen vaikuttaa hyödyn saaminen
- **Ampuja:** Yksittäinen harrastaja osavastuussa
- **Yhdistys:** Ampumaseura tai kerho vastuussa puhdistamisesta, koska se on saanut hyödyn toiminnasta, joka pilaantumisen aiheuttanut
- **Alueen omistaja/haltija:** Haltijalle tai omistajalle koituu yleensä hyöty alueen puhdistamisesta ja tätä kautta haltijalla /omistajalla on moraalista vastuuta puhdistamisesta.
- **Kunta:** Kunta voitaneen joissain tilanteissa katsoa velvolliseksi osallistumaan puhdistamistöihin.
- **Valtio:** Valtiolla ei voida yleistä velvollisuutta puhdistamiseen lainsäädännön mukaan, mutta moraalinen velvollisuus joissain tilanteissa.

JULKISOIKEUDELLINEN VASTUU

■ Yleistä

- Pääperiaatteena vastuuketju: aiheuttaja – haltija – kunta

■ Pohdiskelua eri osapuolten puhdistamisvastuusta:

- **Ampuja:** Yksittäinen harrastaja ei yleensä vastaa koko seuran aiheuttamasta pilaantumisesta. Poikkeuksellisesti ehkä vastaa, jos vaikkapa yhden miehen rata tai tahallaan aiheuttanut pilaantumisen.
- **Yhdistys:** Ampumaseura tai kerho aiheuttajana saattaa hyvinkin olla puhdistamisvastuussa!
- **Alueen omistaja/haltija:** Haltija **voi toissijaisesti** olla puhdistamisesta vastuussa.
- **Kunta:** Kunta **voi joissain tapauksissa olla viimekätisessä** vastuussa puhdistamisesta
- **Valtio:** Valtiolla **ei yleistä juridista velvollisuutta eikä myöskään varoja** puhdistamiseen ellei kyseessä ole äkillinen kriisitilanne, joka uhkaa SYKE välittömästi kansalaisten terveyttä.

YKSITYISOIKEUDELLINEN VASTUU

■ Soveltuvat säädökset:

- Laki ympäristövahinkojen korvaamisesta, voimaan 1.6.1995
- Vahingonkorvauslaki, voimaan 1.9.1974 jälkeen
- Vanhat vahingot yleensä jo vanhentuneita (rikoslain vahingonkorvaussäädökset).

■ Eri osapuolten vastuu

■ **Ampuja:** Yksittäinen ammunnanharrastaja seuran jäsenenä ei yleensä; poikkeuksellisesti ehkä vastuussa.

■ **Yhdistys:** On ympäristövahinkolain kannalta aiheuttaja, ja vastaa naapureiden korvattavista vahingoista (melu jne). Huom! nyt ei siis kyse rata-alueen puhdistamisvastuusta vaan rahalla hyvitetävistä vahingoista

■ **Alueen omistaja/haltija:** Ei korvausvastuuta muiden tekemistä vahingoista, ellei esim. omalla toiminnalla aiheuttanut vahinkoa.

■ **Kunta:** ei ole korvausvelvollinen muiden aiheuttamista vahingoista. Omista toimistaan kyllä.

■ **Valtio:** Valtio ei korvausvelvollinen muiden aiheuttamista ympäristövahingoista

RIKOSOIKEUDELLINEN VASTUU

- **Yleistä**
 - Rikosvastuulla ei yleensä ampumaratatoiminnan yhteydessä merkitystä
- **Poikkeuksellisesti rikosvastuu mahdollista**
 - Rikosvastuu, jos lupia on rikottu tai toimintaa harjoitettu laittomasti
 - Rikosvastuusta ei seuraa ampumaradan puhdistamisvastuu vaan rangaistus.
 - Korvausvastuu mahdollista rikosasian yhteydessä ja määräytyisi vahingonkorvaussäädösten perusteella

VASTUULLISEN MAKSUKYVYTTÖMYYS

- ARKIPÄIVÄÄ VANHOJEN RATOJEN YHTEYDESSÄ
 - Lainsäädännöstä johtuen jää ns. isännättömiä alue
- TOISSIJAISIA MAKSAJIA/RAHOITTAJIA
 - Öljysuojarahasto
 - valtion jätehuoltotyöt jne.
 - kiinteistönhaltija
 - alueelle rakentaja
 - kunta/valtio
- TARVITAAN LISÄÄ TOISSIJAISTA RAHOITUSTA
 - Maaperänsuojeludirektiivi edellyttää myös!
 - Lakimuutoksia ei ole vireillä !

KIITOS MIELENKIINNOSTA

JOUKO.TUOMAINEN@YMPARISTO.FI